

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Typografie a publikování – 4. projekt
Bibliografické citace

Důležitost typografie a kaligrafie v estetice dokumentů

Typografie a emoce

Typografie je silný a důležitý nástroj v komunikaci a designu, který utváří způsob, jakým čtenář přijme informace v textu. Jak uvádí Koch (2012): „*Grafický design a typografie hraje důležitou roli ve snaze pomoci lidem dešifrovat významy, stanovit priority informací a posoudit osobní význam sdělení tím, že do vizuálních sdělení vnáší emoce.*“ Je prokázáno, že typografie a písmo nevytvářejí pouze estetický dojem, ale jsou samy o sobě prostředkem komunikace. Stejně jako volba obrázku nebo formulace vytváří typografie spolu s obsahem celkové sdělení zprávy (Pilka, 2019). Jak to? V roce 1993 provedli Poffenberger a Barrows experiment, ve kterém dokázali, že jednoduché čáry mohou v člověku vyvolat určité emoce. Pro mozek je pohyb oka při sledování linie podobný fyzickému pohybu, což evokuje samotnou emoci, např. klesající linie evokují smutek nebo slabost, zatímco stoupající linie jsou spojeny s hravostí nebo radostí (Sladovnicková, 2021).

Existuje mnoho typů písem — fontů — z nichž se každé hodí k něčemu jinému: tvrdé a technické grotesky pro snadné čtení, seriózní antikvy pro technické dokumenty nebo vlnitá humanistická písma pro méně formální situace (Samara, 2010). Kromě vhodnosti může náš vkus v psaní leccos vypovídat o naší osobnosti. Podle průzkumu společnosti BlueGhost dávají techničtější lidé přednost ostřejším písmům, jako je Times Roman, uvolněnější lidé dávají přednost jemným písmům, jako je Montserrat nebo Helvetica, legračním lidem se líbí Comic Sans a romantičtější a emocionálnější lidé dávají nejvíce přednost kaligrafickým písmům (Pilka, 2019).

Kaligrafické písmo

Právě kaligrafické písmo (z řečtiny doslova *krásné písmo* neboli *krasopis*) zvolil nově zvolený český prezident Petr Pavel pro svůj slavnostní slib, který podepsal 9. března 2023 při své inauguraci. Jedná se o výraznou odlišnost oproti přísahám například Miloše Zemana (Arial a Times Roman), Václava Klause (Arial a Times Roman) nebo Václava Havla (Arial). Tento slib je ručně psaný typografickou Petrou Dočekalovou (Časopis Font, 2023). Použitím tohoto písma vypadá slib nejen elegantněji, ale také osobněji a lidštěji — kaligrafické písmo se proto používá také na pozvánky, pamětní listiny nebo osobnější oznámení (Kaucký, 2018). Přestože ruční písmo od zavedení knihtisku v 15. století ustupuje, kaligrafie se kvůli své osobní a umělecké povaze stále používá jako okrasné písmo (Zapf, 2007). Přesto se forma slibu setkala s kritikou a posměšky ze strany lidí na internetu, zatímco kritici hodnotili formu slibu pozitivně, podle zpravodajského webu Seznam Zprávy (2023).

Kaligrafické písmo samo o sobě není vhodné pro všechny situace. Časté změny písma nebo použití nevhodného fontu mohou čtenáře zahltnout a působit rušivě (Rajlich, 1998). Přesto si kaligrafie v dnešní společnosti své místo nachází. Moderní kaligrafie se dodnes používá pro budování stylu, faksimile (napodobeniny) starých dokumentů pro muzea a knihovny, grafický design (reklamy, vizuální identita) nebo jako samostatná umělecká forma (Kafka, 2018).

Literatura

- KAFKA, Ondřej, 2018. *Font: Reklamní grafika a DTP: První grafický časopis*. Kaligrafie. Praha: Grafické studio Kafka design. ISSN 1211-4049.
- KAUCKÝ, Ondřej, 2018. *Vznik moderní kaligrafie a její využití*. Praha. Dostupné také z: <https://vskp.vse.cz/75373>. Bak. pr. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky.
- KOCH, Beth Elynn, 2012. Emotion in Typographic Design: An Empirical Examination. *Visible Language*. Vol. 46.
- PILKA, Lukáš (ed.), 2019. *Jaký má písmo charakter: Vliv typografie na vnímání zpráv* [online]. Praha: Agentura BlueGhost.cz, 2019-03-05 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.blueghost.cz/clanek/jaky-ma-pismo-charakter-vliv-typografie-na-vnimani-zprav-1/>.
- RAJLICH, Jan, 1998. Typografie přelomu tisíciletí. *Zpravodaje Československého sdružení uživatelů TeXu*. Roč. 8. ISSN 1211-6661. Dostupné také z: <https://www.cstug.cz/bulletin/pdf/bul983-4.pdf>.
- SAMARA, Timothy, 2010. *Základy grafického designu: Vizuální elementy, techniky a strategie pro grafiky*. Slovart. ISBN 978-80-7391-698-5.
- SEZNAM ZPRÁVY, 2023. *Podoba prezidentského slibu budí vášně. Grafička kritiku čekala* [online]. 2023-03-07 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-tesi-ji-i-negativni-komentare-graficka-popisuje-vznik-prezidentskeho-slibu-227250>.
- SLADOVNÍKOVÁ, Eliška, 2021. *Jaké emoce a asociace vyvolávají různé druhy písma*. Praha. Dostupné také z: <https://vskp.vse.cz/83380>. Bak. pr. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky.
- ZAPF, Hermann, 2007. *Alphabet Stories: A Chronicle of Technical Developments*. RIT, Cary Graphic Arts Press. ISBN 9781933360225.
- ČASOPIS FONT, 2023. *Nový prezident dnes podepíše slavnostní slib. Jak vypadá?* [Online]. 2023-03-09 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.font.cz/pismo/novy-prezident-dnes-podepise-slavnostni-slib-jak-vypada.html/>.